

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԲԱՍՏԱՄԵՆՆՑ

Կարծօրեայ հիւանդութեամբ (թղթերի բորբոքմամբ) 130-ն Նոյեմբերի կնքեց իւր մահկանացու կենաց ընթացքը ի հասակի իւր 39 ամաց եւ 13-ն Դեկտեմբեր ամսոյս ըստ եկեղեցական արարողութեանց արժանաւոր հանդիսիւ մարմինն ամփոփեցաւ Ս. Գայիանէի վանուց տաճարի արտաքին սրահում՝ հարաւային դրան մօտ:

Հանգուցեալը նշանաւոր էր իւր ուսմամբ, անխնջ աշխատասիրութեամբ եւ բարեքան նպատակաւ: Սա աւարտեց Լազարեան ճեմարանի մէջ իւր ուսման ընթացքը եւ ստացաւ ռակի Ելան իբրեւ մրցանակ յառաջադիմութեան: 1862 թուին մտաւ համալսարան (իւսւաբանական մասն) եւ իբր ինչ ինչ անյաջող հանգամանքներ չներեցին նորան շարունակել, տոկունութեամբ աշխատեց անանձին արտոբանաստիւ, որ եւ յաջողեցաւ 1867-ին իբրեւ ազատ ունկնդիր Մոսկուայի համալսարանի՝ հարցաքնութիւն տալ եւ ստանալ իրաւաբանութեան վկայական (սիպլոմ), եւ այնուհետեւ յառաջադիմութեան եւ գործունէութեան ազատ ու ընդարձակ ապարդէզ բացուեցաւ նորա առաջ. բայց նա ցանկանալով իւր տաղանդն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մէջ եկեղեցական պաշտօնավարութեամբ աւելի շահացնել, ուստի յօժարութեամբ ընտրեց կուսակցօն քահանայութիւն, քաջ գիտելով, որ նոյն դասակարգի ընտրելագոյններն իւրեանց մեծ պարտականութեան հետ ունին եւ մեծ յարգութիւն թէ ներկայի եւ թէ ապագայի առաջ, համադուած լինելով, որ ուսեալ եւ բարեկիրթ հոգեւորականաց անհրաժեշտ պէտք ունի Հայոց եկեղեցւոյ եւ Ողբի ներկայ վիճակին:

Հանգուցեալն 1872-ում ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետի հրամանաւ ձեռնադրեցաւ կուսակցօն քահանայ, միանգամայն կարգեցաւ վանահայր Ս. Գայիանէի վանուց, զոր քանաց բարեկարգել եւ զարդարել զանազան շինութեամբք: Հրատարակեց Մանկավարժական Դպրոց ամսագիր նոյն վանուց մէջ, բայց ժամանակի հանգամանքները չներեցին նորան շարունակելու:

Հանգուցեալը մի քանի պաշտօններ եւս ստանձնեց, զորս ըստ իւրովսանն չափու արդիւնաւորեց, որոց համար ի ժամանակա ժամանակա պարգեւատրուեցաւ վարդապետական լանչական խաչի, կերպասեայ փխոնաւ եւ անցեալ թուականում արժանացաւ Եայրաքոյն վարդապետութեան դաւադանի իշխանութեան:

Զմուռանք ասել, որ հանգուցեալը Ս. Էջմիածնի Գ. ճեմարանի ուսուցչական խմբի եւ բարեքան գործողների մէջ եւս ունեցաւ իւր գործունէութեան բաժինը:

Հանգուցեալի դրաւոր աշխատութիւններն յայտնի են աղգայնոց՝ պարբերական թերթերի մէջ արդէն հրատարակուած լինելով, (Արարատ Դպրոց, Փորձ եւ այլն) եւ ընթերցողաց համակրելի եղած. եւ մի ընդարձակ երկասիրութիւն եւս ունի, որ է Գոշ Մխիթարի Դատաւարանագրքի ընտանական գրութեան, որ եւ Ս. Էջմիածնի տարաբանում տպուում է, բայց տարածում մահը չթողուց նորան տեսնել իւր աշխատասիրութեան աւարտումը:

Մագիթեք ի Տեառնէ հանգուցանել զհոգի որդա ի լոյս երեսոց իւրոց: